

**Česká školní inspekce
Jihomoravský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Č. j. ČŠIB-164/11-B

Název právnické osoby vykonávající činnost školy:	Základní škola, Mikulov, Školní 1
Sídlo:	Školní 1, 692 01 Mikulov
IČ:	70838763
Identifikátor:	600025284
Právní forma:	příspěvková organizace
Zastoupená:	Mgr. Evou Divokou, ředitelkou školy
Zřizovatel:	Jihomoravský kraj
Místo inspekční činnosti:	Školní 1 a Růžová 1/3, Mikulov
Termín inspekční činnosti:	15. – 17. únor 2011

Předmět inspekční činnosti

Inspekční činnost podle § 174 odst. 2 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, pro účely získávání a analýzy informací o vzdělávání žáků, zaměřená na žáky vzdělávané dle rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální (RVP ZŠS) a příslušných vzdělávacích programů.

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného základní školou žákům se středně těžkým mentálním postižením (SMP) a těžkým mentálním postižením (TMP) a souběžným postižením více vadami podle § 174 odst. 2 písm. b) školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální (ŠVP ZŠS) a jeho souladu s právními předpisy a RVP ZŠS podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Aktuální stav školy

Základní škola, Mikulov, Školní 1 (dále jen „škola“) je organizace, která vykonává činnost základní školy, základní školy speciální (ZŠS), školní družiny a školního klubu. Činnost přípravného stupně základní školy speciální, zapsané ve výpisu z rejstříku škol a školských zařízení, v tomto školním roce není realizována. Naplněnost školy byla ve sledovaném období (školní rok 2008/2009 až 2010/2011) v průměru 58 %. Počet žáků se snížil od roku

2008 do roku 2010 o 36, tzn. o 41 %. Rovněž počet pedagogických pracovníků se snížil, a to o 24 %. Vývoj výše celkových dotací poskytovaných škole ze státního rozpočtu na přímé výdaje na vzdělávání, v závislosti na klesajícím počtu žáků, měl v hodnoceném období klesající tendenci, stejně tak i příspěvek zřizovatele (kraje) na provoz.

Ve škole jsou vzděláváni žáci s lehkým mentálním postižením (LMP), SMP a TMP v souladu se zápisem do rejstříku škol a školských zařízení. Dle oboru vzdělání *Pomocná škola a Základní škola speciální* se v době inspekce vzdělávalo 26 žáků, převážně s kombinovaným postižením, z maximálního povoleného počtu 33 (tj. 79% naplněnost). Tito žáci jsou vzděláváni podle dobíhajícího vzdělávacího programu *Pomocná škola* č. j. 24 035/97–22, *Rehabilitačního vzdělávacího programu pomocné školy* č. j. 15988/2003-24 a podle ŠVP ZŠS „*Klubko a klubíčko*“.

Vzdělávání žáků se SMP a TMP probíhá na dvou pracovištích – ve dvou učebnách v hlavní budově školy, Školní 1, Mikulov a ve třech učebnách na pracovišti Denního stacionáře v Mikulově na Růžové ulici 1/3 (dále „stacionář“), se kterým škola spolupracuje již od roku 2004. Ten poskytuje učební prostory a nábytek pro výuku a jeho pracovníci zajišťují pro žáky sociální služby. Vzhledem ke stanovenému režimu stacionáře se v době výuky podílejí i na vzdělávání žáků.

Bezbariérové prostory a učebny školy, postavené v roce 2003, včetně vybavení odpovídají vzdělávacím potřebám žáků se SMP a TMP. Stacionář nemá bezbariérové úpravy a prostory tří učeben využívaných pro vzdělávání žáků se SMP a TMP jsou vhodné pouze pro individualizovanou výuku. Materiální podmínky celkově umožňují naplňovat realizované vzdělávací programy s ohledem na možnosti žáků ZŠS.

Vzdělávání žáků se SMP a TMP zajišťuje celkem sedm pedagogických pracovníků, z nich je jedna asistentka pedagoga. Čtyři učitelky mají požadovanou odbornou kvalifikaci.

Hodnocení hlavních výsledků vzdělávání ve vztahu k ŠVP

Předpokladem úspěšnosti žáků a dosahování dobrých výsledků při vzdělávání je jejich zařazení do odpovídajících vzdělávacích programů ZŠS na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonných zástupců. Ředitelka školy správně rozhodla o přijetí žáků ke vzdělávání dle realizovaných vzdělávacích programů a o přestupu žáků, u některých rozhodla vzhledem k jejich věku o pokračování v základním vzdělávání. S ohledem na závažnost postižení a na základě doporučení školského poradenského pracoviště vyučující zpracovávají pro žáky individuální vzdělávací plány (IVP), ve kterých jsou zohledňovány potřeby žáků, včetně zkrácené týdenní hodinové dotace pro výuku. Na základě nich dále připravují podrobné osobní plány rozvoje pro každého žáka a ty rozpracovávají do měsíčních plánů. Škola svými postupy při zařazování žáků do vzdělávacích programů zohledňuje reálné možnosti žáků.

Škola prostřednictvím webových stránek a propagačních materiálů seznamuje veřejnost se vzdělávací nabídkou vzdělávacích programů. Školou zpracovaný ŠVP ZŠS „*Klubko a klubíčko*“ je realizován prvním rokem. Disponibilní hodiny v I. dílu (určeném pro žáky se SMP) jsou využity hlavně na posílení výuky zdravotní a tělesné výchovy, matematiky a společenské výchovy. Ve II. dílu (pro žáky s TMP) byla dotace disponibilních hodin využita pro výuku pracovní výchovy. Zjištěné drobné formální nedostatky v ŠVP ZŠS škola v průběhu inspekce odstranila.

Kromě běžné výuky realizované v rámci vzdělávacích programů škola zařazuje žáky se SMP a TMP (stejně jako ostatní žáky školy) do projektových akcí školy, projektových dnů a vhodně využívá různé kulturní akce pro naplňování příslušných ŠVP. Zajišťuje pro ně také zájmové kroužky - počítačový, keramický a hudebně pohybový.

Organizace vzdělávání je vzhledem k různorodé věkové skladbě žáků a různému typu mentálního postižení ve třídách velmi náročná. Ve třídě, kde byli takto společně vzděláváni žáci, zajišťovaly výuku dvě učitelky a asistentka pedagoga. Jindy jedna z vyučujících realizovala individualizovanou výuku postupně se všemi žáky, ostatní žáky vzdělávala druhá učitelka s asistentkou pedagoga formou skupinové výuky. Jinou třídu tvořenou žáky s SMP vyučovala jedna vyučující. Vzdělávání podle rozvrhů hodin tříd ZŠS umístěných v budově školy odpovídá učebním plánům realizovaných vzdělávacích programů, popř. časové dotaci stanovené v IVP žáků.

Ve stacionáři jsou vytvořeny podmínky pouze pro individualizovanou. Tu realizují pedagogičtí pracovníci. V době mimo ni zajišťují vzdělávání sociální pracovníci, zaměstnanci stacionáře. Protože vzdělávání žáků má celkově zajišťovat škola svými pedagogickými pracovníky, a pracovníci stacionáře jimi nejsou, není vzdělávání v souladu s příslušnými právními předpisy. Rovněž učební plány realizovaných vzdělávacích programů nejsou v rámci organizace vzdělávání ve stacionáři realizovány v plném rozsahu, a to z důvodu stacionářem pevně nastaveného režimu. Zde je vzdělávání žáků podřízeno pravidlům, která nejsou optimální pro naplňování jejich vzdělávacích potřeb žáků. K tomu patří i skutečnost, že v době nemoci žáka není možné využít tento vzniklý volný čas pro vzdělávání jiného žáka (z důvodu pevného a neměnného režimu). Žáci umístění ve stacionáři jsou formou individuální výuky vzděláváni jednou pedagogickou pracovnící, celkem jednu vyučovací hodinu denně, což představuje celkově kratší dobu vzdělávání v počtu hodin týdně, než je stanoveno v učebním plánu *Rehabilitačního vzdělávacího programu pomocné školy*, popř. než je vymezeno v IVP příslušných žáků. Tato organizace počtu hodin výuky neodpovídá požadavkům uvedených vzdělávacích programů, čímž nebyl dodržen příslušný právní předpis.

Při realizaci vzdělávání žáků se SMP a TMP vyučující využívaly většinou odpovídající a přiměřené metody vzdělávání, forma výuky byla převážně individuální, při některých vzdělávacích činnostech skupinová. Vyučující vhodně zařazovaly hudební, pohybové a relaxační činnosti, v rámci výuky s prvky canisterapie byly zařazeny kromě pohybové výchovy také smyslová a rozumová výchova a byla naplňována průřezová témata a prvky sociální gramotnosti. Ne vždy však bylo vhodné dodržování vyučovacích hodin v délce 45 minut. U žáků se v některých případech projevovala únava, nesoustředěnost, ojedinele nespokojenost až nervozita, i přes to, že vyučující vhodně zařazovaly drobné relaxační chvílky. Tým pedagogických pracovníků poskytoval žákům zvolenými vzdělávacími metodami kvalitní vzdělávání a dal jim příležitost k osvojování klíčových kompetencí, především sociálních, pracovních, komunikativních a kompetencí k učení. Škola zajišťuje postupné naplňování funkčních gramotností žáků.

Vyučující sledovaly a vyhodnocovaly úspěšnost žáků v průběhu vzdělávání, v závěru zařazovaly přiměřenou formou vyhodnocení a sebehodnocení žáků. Respektovaly přitom pravidla hodnocení stanovená ve školním řádu pro žáky se SMP a TMP. Všichni žáci jsou hodnoceni na vysvědčení slovně, v souladu s příslušným ustanovením školského zákona. Klasifikační řád byl příkladně zpracován pro hodnocení výsledků vzdělávání těchto žáků s podrobnými kritérii hodnocení v rámci jednotlivých předmětů. Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání nebyla aktualizována podle poslední novely příslušného právního předpisu (do celkového hodnocení žáka nebylo zařazeno „nehodnocen“). Tato skutečnost však neměla na hodnocení uvedených žáků dopad. Vedení školy tento nedostatek v průběhu inspekce odstranilo. Vzdělávání žáků podle IVP, osobních plánů rozvoje a podle měsíčních plánů se pravidelně a pečlivě vyhodnocuje. Zjištěné výsledky ve všech vzdělávacích činnostech jsou analyzovány vzhledem k stanoveným kompetencím a cílům žáků. S výsledky škola pracuje, v případě potřeby jsou přijímána opatření. Škole se daří

vývoj žáků individuálně pozitivně usměrňovat. Systém hodnocení výsledků vzdělávání žáků je velmi dobrý.

Jedním z hlavních úkolů školy je podpora úspěšnosti žáků ve vzdělávání, což škola realizuje prostřednictvím poradenských služeb v rámci zřízeného školního poradenského pracoviště. Jeho pracovníci - výchovný poradce, metodik prevence a školní psychologka, jsou ve škole tzv. klíčovými spolupracovníky, se kterými spolupracují všichni vyučující. Žáci ZŠS se spolu s ostatními účastní veškerých akcí, které se v rámci preventivních aktivit pořádají. Informace jsou jim vždy předávány přiměřenou formou a v případě potřeby se problémy konzultují se školním poradenským pracovištěm. Poradenské služby pro žáky ve stacionáři, vzhledem k jejich postižení, zajišťují třídní učitelky. V roce 2008 škola získala účelově určené finanční prostředky na realizaci projektu 40.000 Kč – na realizaci projektu „*Program sociální prevence a prevence kriminality*“ a 229.400 Kč – „*Asistenti pedagogů pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním*“. Oblast bezpečnosti a ochrany zdraví žáků, včetně ochrany před sociálně patologickými jevy, je kvalitně zpracována ve školním řádu, který mají všichni žáci ZŠS v přiměřené formě ve své žákovské knížce. Bezpečnost a současně i prevence rizikového chování žáků je v průběhu vzdělávání a při pobytu žáků ve škole zajišťována neustálým dohledem a péčí všech učitelek a pracovníků stacionáře.

Základní partnerská spolupráce školy vyplývá ze smluvního ujednání o umístění žáků ZŠS v prostorách denního stacionáře. Na jednáních pedagogů s pracovníky stacionáře jsou projednávány společné postupy směřující k naplňování vzdělávání žáků. Spolupráce školy s rodiči je velmi dobrá. Škola každodenně informuje rodiče žáků zprávami ve školním sešitě, informuje ústně o aktuálním stavu žáků při jejich přejímání. V případě potřeby zve rodiče do školy a formou rozhovorů informuje o úspěšnosti nebo problémech při vzdělávání. Škola nabízí rodičům žáků se SMP a TMP konzultace a třídní schůzky. Mimo běžnou praxi jim také nabízí náhledy do výuky. Pravidelně písemně informuje o naplňování osobních plánů rozvoje a výsledky jsou pak předávány rodičům. Učitelé a rodiče úzce spolupracují s tzv. klíčovými spolupracovníky. Psycholožka školy vede tzv. rodičovskou skupinu, kde si zákonní zástupci žáků se SMP a TMP již třetí rok vyměňují zkušenosti, sdílí společné problémy a radí si a vzájemně se inspirují. Školská rada je zřízena, projednává zásadní dokumenty školy. Škola spolupracuje s dalšími školami v Mikulově, významná je spolupráce s partnerskou Základní školou, Brno, Štolcova, na projektu ke vzdělávání autistických dětí. Pro žáky se SMP a TMP využívá škola odborných služeb pedagogicko-psychologických poraden, speciálně pedagogických center, spolupracuje s odborem sociálním a péče o dítě, s Policií ČR a s Městskou policií v Mikulově. Spolupráce školy s organizacemi a partnery je přínosná a pomáhá zlepšovat podmínky a naplňovat cíle vzdělávání žáků ZŠS v rámci realizovaných ŠVP.

Hodnocení předpokladů školy ke vzdělávání podle požadavků školského zákona

Ředitelka byla do funkce jmenována na základě konkurzního řízení, funkci vykonává od roku 1990 a splňuje požadavky odborné kvalifikace. Její odborná připravenost a další vzdělávání přispívají k efektivnímu řízení školy. Ředitelka účelně delegovala pravomoci na vedoucí pedagogickou pracovníci, zodpovědnou za vzdělávání žáků se SMP a TMP na pracovišti stacionáře, která řídí a organizuje práci ostatních. Vedení školy však nezajistilo takovou organizaci výuky žákům ZŠS umístěným ve stacionáři, která by umožňovala realizaci učebních plánů příslušných vzdělávacích programů. Pedagogická rada jako poradní orgán ředitelky dobře plní svoji funkci, projednává také otázky týkající

se vzdělávání žáků se SMP a TMP. Ředitelka využívá informací a zjištění metodického sdružení zaměřeného speciálně na žáky se SMP a TMP, které vyhodnocuje plány vzdělávání žáků. Vnitřní informační systém je založen na osobním informování kompetentními vedoucími pracovníky. Ředitelka vyhodnocuje zjištění získaná v rámci kontrolního systému, zejména z hospitační činnosti. Se získanými závěry pracuje a zapracovává je do dílčích plánů. V koncepci jsou jasně stanoveny úkoly pro další rozvoj školy jako celku, včetně vzdělávání žáků se SMP a TMP, které jsou dále podrobněji rozpracovány v dílčích plánech a hlavních úkolech školy. Koncepční záměry se daří realizovat. Výchozím materiálem pro koncepci byly pečlivě provedené analýzy a zjištění, zpracované ve vlastním hodnocení školy. Dokument poskytuje dostatek informací pro řízení a plánování činnosti školy a významnou měrou přispívá ke zlepšování řízení školy a při vzdělávání žáků se SMP a TMP. Vlastní hodnocení školy však neobsahuje všechny požadované oblasti stanovené příslušným právním předpisem, tj. chybí oblast výsledků vzdělávání. Tato skutečnost však neměla dopad na realizaci vzdělávání žáků se SMP a TMP. Dokumentace školy je dobře a přehledně vedena. Strategie řízení školy je promyšlená.

Pro realizaci vzdělávacích programů ZŠS má škola dobré personální předpoklady. Žáky se SMP a TMP vzdělává 6 vyučujících, z nichž 4 mají odbornou kvalifikaci speciální pedagog a pomáhá jim 1 asistentka pedagoga. Dvě učitelky mají pedagogické vzdělání a dlouholeté zkušenosti z praxe se žáky se SMP a TMP, avšak jsou bez požadované odborné kvalifikace. Ředitelka podporuje profesní růst učitelů cíleným dalším vzdáváním pedagogických pracovníků (DVPP) v souladu s potřebami školy i s osobními specializacemi vyučujících. Značná část pedagogů se zapojila do tvorby ŠVP ZŠS jako dílčí metodikové. Ředitelka sleduje personální vývoj, reaguje na změny a promyšleně realizuje stanovenou strategii školy. Škola spolupracuje úzce se všemi pracovníky stacionáře, někteří z nich se podílejí na vzdělávání žáků.

Materiální zázemí v bezbariérové budově školy je na velmi dobré úrovni. Pro vzdělávání se využívají všechny učebny, včetně odborných, s kvalitním vybavením pomůckami. Na vybavení kompenzačními a rehabilitačními pomůckami škola v roce 2010 získala 23.000 Kč. Dvě kmenové učebny pro žáky ZŠS mají dostatečný prostor i k relaxaci žáků. Ve stacionáři je možné vzdělávání žáků ve třech malých učebnách pouze formou individualizované výuky. Žáci se zde vzdělávají také v prostorných hernách formou skupinové výuky. Učebny jsou vybaveny řadou pomůcek. Žáci i vyučující však mají ztížené podmínky, protože zde není výtah a bezbariérová úprava vstupů do místností. Využívané prostory celkově odpovídají potřebám žáků s mentálním postižením.

Finanční předpoklady školy byly posuzovány za období let 2009 až 2010 a bylo zjištěno, že hlavním zdrojem příjmů školy jsou prostředky poskytované ze státního rozpočtu a od zřizovatele. Méně významné příjmy má škola z vedlejší doplňkové činnosti, ta spočívá v pronajímání prostor v budově školy. Celková výše finančních prostředků vynaložených na neinvestiční výdaje v hlavní činnosti školy přepočtená na jednotku výkonu (jednoho žáka školy) se přesto, že byl počet žáků klesající a příjmy také, v průběhu hodnoceného období zvýšila, a to z cca 120.868 Kč v roce 2008 na cca 162.115 Kč v roce 2010. Na základě výše uvedených zjištění lze konstatovat, že finanční prostředky, se kterými škola v hodnoceném období hospodařila, byly z hlediska provádění hlavní činnosti dostačující.

Závěry, celkové hodnocení školy

Vzdělávání žáků se SMP odpovídá zápisu v rejstříku škol a školských zařízení, kromě přípravného stupně základní školy speciální, který v tomto školním roce není realizován. ŠVP ZŠS „Klubko a klubičko“, vypracovaný pro žáky se SMP a TMP, byl zpracován v souladu s příslušným RVP.

V ekonomických podmínkách školy nebyly zjištěny skutečnosti, které by negativně ovlivňovaly realizaci vzdělávacích programů.

Vedení školy nezajistilo vhodnou organizaci vzdělávání žáků ve stacionáři. Organizace výuky se zde přizpůsobuje provozu stacionáře, což se jeví vzhledem ke schopnostem a možnostem žáků a jejich zatěžování při výuce jako nevhodné. Omezuje rovněž efektivitu využití výukového času pro přítomné žáky. Bylo zde zjištěno neplnění požadavků učebních plánů.

Partnerská spolupráce školy pomáhá zkvalitňovat vzdělávání žáků. Škola příkladně informuje zákonné zástupce o průběhu a výsledcích vzdělávání žáků se SMP a TMP a nabízí nadstandardní formy informování rodičů o průběhu a výsledcích vzdělávání žáků. Školní poradenské pracoviště se aktivně podílí na řešení problémů při vzdělávání žáků a na navazování dobré spolupráce s rodiči. Personální podmínky školy pro vzdělávání žáků se SMP a TMP jsou celkově dobré a ředitelka podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Bezbariérová škola poskytuje pro vzdělávání žáků se SMP a TMP standardní materiální podmínky. Vzdělávání žáků s omezenou pohyblivostí ve stacionáři není optimální, učebny pro individualizovanou výuku jsou však pomůckami vybaveny velmi dobře. Škola zajišťuje pro žáky bezpečné prostředí.

Pedagogickým pracovníkům se daří ve výuce vytvářet příznivé a podnětné klima a rozvíjet u žáků se SMP a TMP požadované kompetence. Škola má promyšlený a příkladný systém vyhodnocování výsledků vzdělávání žáků.

Nedostatky, které vyžadují přijetí opatření a odstranění:

Škola neposkytuje v plném rozsahu vzdělávání žáků umístěných na odloučeném pracovišti ve stacionáři. Pedagogičtí pracovníci vzdělávají žáky pouze jednu hodinu denně, čímž není naplněna časová dotace učebních plánů stanovená ve vzdělávacím programu Pomocná škola č. j. 24 035/97–22 a v Rehabilitačním vzdělávacím programu pomocné školy č. j. 15988/2003–24. Na vzdělávání žáků se podílejí zaměstnanci stacionáře, kteří nejsou pedagogickými pracovníky školy. Tím škola porušuje § 7 odst. 2 a 7 školského zákona a § 2 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 4 školského zákona ve lhůtě do 30 dnů požaduje zaslání oznámení o přijetí opatření k odstranění zjištěného nedostatku uvedeného v závěrech. Oznámení zašlete na Českou školní inspekci, Jihomoravský inspektorát, Křížová 22, 603 00 Brno, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.b@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu.

Česká školní inspekce v souladu s § 11 písm. f) zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů, ve lhůtě do 30. srpna 2011 požaduje podání písemné zprávy o odstranění zjištěného nedostatku uvedeného v závěrech. Zprávu zašlete na výše uvedenou adresu.

Přílohy inspekční zprávy

Seznam dokladů a materiálů, o které se inspekční zjištění opíralo.

Poučení

Podle § 174 odst. 13 školského zákona může ředitel školy/školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Jihomoravský inspektorát, Křížová 22, 603 00 Brno.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v Jihomoravském inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Brně dne 24. března 2011

(razítko)

Mgr. Jan Dusík, školní inspektor

Jan Dusík, v.r.

PhDr. Renáta Ševčíková, školní inspektorka

Renáta Ševčíková, v.r.

Bc. Helena Svobodová, kontrolní pracovnice

Helena Svobodová, v.r.

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

V Mikulově dne 29. března 2011

(razítko)

Mgr. Eva Divoká, ředitelka školy

Eva Divoká, v.r.

**Připomínky ředitelky
školy**

Připomínky nebyly podány.